

*Левченко С.В., викладач,
Коростишівський педагогічний фаховий коледж
імені І.Я. Франка Житомирської обласної ради*

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Початок ХХІ століття характеризується впровадженням четвертої індустриальної революції, «цифровим переходом» від свого роду «аналогових» систем та процесів індустриальної економіки та інформаційного суспільства до «цифрової» економіки та «цифрового» суспільства. Цифрові технології проникають у всі сфери нашого життя, докорінно змінюючи нашу роботу, навчання, спілкування.

З розвитком цифрової економіки Європейський Союз особливу увагу направляє на розвиток «цифрових» навичок, «цифрової» грамотності у населення [2].

«Цифрова» грамотність (або «цифрова» компетентність) визнана європейською з 8 ключових компетенцій для повноцінного життя та діяльності. 2016 рік ЄС представив оновлений фреймворк Digital Competence, що складається з основних 5 блоків компетенцій, а саме:

I. Інформаційна грамотність та грамотність роботи з даними.

1. Уміння шукати, фільтрувати дані, інформацію та цифровий контент.

2. Уміння оцінювати дані, інформацію та цифровий контент.

3. Уміння використовувати та управляти даними, інформацією та цифровим контентом.

II. Комунікація та взаємодія.

1. Уміння спілкуватися через використання цифрових технологій.

2. Уміння поділитись інформацією про використання цифрових технологій.

3. Уміння контактувати із суспільством, користуватися державними та приватними послугами завдяки використанню цифрових технологій.

4. Уміння взаємодіяти завдяки використанню цифрових технологій.

5. Володіння правилами поведінки та етикету в цифровому середовищі .

6. Уміння створювати та управляти акаунтами.

III. Цифровий контент.

1. Створення цифрового контенту.

2. Уміння змінювати, покращувати, використовувати цифровий контент для створення нового контенту.

3. Обізнаність щодо авторських прав та політики ліцензування всіх даних, інформації та цифрового контенту.

4. Програмування, тобто вміння писати програмний код.

IV. Безпека.

1. Уміння захистити пристрої та контент, знання заходів безпеки, розуміння ризиків та загроз.

2. Захист персональних даних та приватності.

3. Охорона здоров'я, тобто знання та навички для збереження свого здоров'я з точки зору як екології використання цифрових технологій, так і ризиків загроз безпеці громадян.

4. Захист навколишнього середовища, тобто розуміння впливу цифрових технологій на екологію, навколишнє середовище, з точки зору їх утилізації, а також використання, що може нанести шкоду, наприклад, об'єктам критичної інфраструктури .

V. Вирішення проблем.

1. Уміння вирішувати технічні проблеми, що виробляють із комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, мережами тощо.

2. Уміння визначати потреби та знаходити відповідні технічні рішення.

3. Креативне використання, або вміння завдяки цифровим технологіям створювати знання, процеси та продукти, індивідуально або колективно, з наданням повноважень життєвих та професійних проблем.

4. Уміння самостійно визначати потребу в додаткових нових цифрових навичок .

У майбутньому успішними стануть ті країни, які зламають бар'єри між людьми робочими місцями та розширять можливості своїх громадян, дозволивши їм бути ефективними та творчими незалежно від місцезнаходження.

Саме в освітній діяльності навчаються бути успішним. Сьогодні ефективна освітня діяльність будь-якого закладу освіти неможлива без використання цифрових технологій.

Цифрові навички та компетенції – основа «цифрової» економіки. Громадяни України вже перебувають у «цифровому» світі. Наступний крок – зробити так, щоб цей світ став місцем, де вони усі будуть успішними. Тому міністерство освіти і науки Україна пропонує активно використовувати електронне навчання, дистанційні освітні технології, елементи відкритої освіти щодо освітньої діяльності закладів освіти [1,3,4]. Серед ключових компетентностей Концепції Нової української школи [3] пропонується інформаційно-цифрова компетентність, яка забезпечує впевненість, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; опанування інформаційною й медіа

грамотністю, основами програмування, формування алгоритмічного мислення, вміння працювати з базами даних, навичок безпеки в Інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи від інформації (авторське право, інтелектуальна власність тощо). Сьогодні педагогічні працівники Нової української школи мають у повному обсязі володіти цифровими компетентностями та постійно їх оновлювати. У цьому їм допомагають заклади фахової передвищої освіти.

Результати дослідження. За результатами наших досліджень, проведених у Коростишівському педагогічному фаховому коледжі імені І.Я. Франка Житомирської обласної ради, щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі майбутніх фахівців соціальної роботи визначено п'ять факторів, які сприяють покращенню ефективності навчання, якості отриманих слухачами знань та постійного їх оновлення, уміння навчатися протягом життя, творчо підходити до проєктування як індивідуального освітнього процесу, так і освітнього процесу у своєму закладі освіти.

Перший фактор – безперервне навчання. У сучасному світі вже не можна покласти на вищу освіту, зростаючи по кар'єрних сходах. Особливо це стосується тривалої перспективи. Більш того, як показує досвід, фахівець соціальної роботи змінює сферу діяльності течії своєї кар'єри.

Незалежно від віку чи стажу, на сучасному ринку, де технології швидко змінюються, а знання застарівають, важливо вміти залишатися на вершині.

Безперервна освіта мусить стати нормою. У міру того, як економіка змінюється розвивається швидкими темпами, майбутнім фахівцям соціальної роботи необхідно змінити способи швидкого створення і розширення освітнього контенту. Найкращий варіант - сучасну систему освіти краще порівнювати з бізнес-циклами.

Другий фактор - знання з першоджерел. У міру прискорення інновацій компанії швидко розвиваються. Знання та навички часто починаються і закінчуються в компаніях, перш ніж вони досягають інтеграції в шкільних та університетських програмах. Отже, майбутні фахівці соціальної роботи мають шукати ці знання у першоджерелах.

Третій фактор - онлайн-освіта. Можливість змінити будь-який контент у цифровий означає, що методи навчання змінюються і стають більш ефективними. Починаючи з Вікіпедії, Академії Хана та інших відкритих онлайн-курсів, розроблених школами та університетами, знання і контент залишаються загальнодоступними. Вони допомагають вирівнювати ієрархії, раніше засновані на знаннях, і замість цього зосереджуються на вміннях та інтелекті. Майбутній фахівець соціальної роботи переключасться на розвиток правильних навичок, більшість для успішної роботи в сьогоденному мінливому світі.

Четвертий фактор – навичок розвитку. Здатність людини адаптуватися до робочого середовища, яке швидко змінюється, стає все більш залежною від розвитку допитливості, гнучкості мислення і бажання швидко навчатися. Тому систему освіти слід зосередити на тому, щоб розвивати навички з раннього віку аж до отримання вищої освіти. Це означає відхід від традиційних моделей навчання, побудованих лише на закріпленні теоретичних знань, і перехід до привабливішого формату навчання, який фокусується на розвитку правильного мислення. Цінність сучасної освіти відбувається передусім в тому, щоб навчити працювати учасників освітнього процесу в команді, збільшити інтерес до виробництва знань і підвищити здатність вирішувати проблеми.

П'ятий фактор – творчість та емпатія. У міру того, як штучний інтелект та автоматизація захоплюють робочі місця, освіта завтрашнього дня мусить зміцнити конкурентну перевагу людини перед цифровими машинами. Влада людини над ними спирається на дві сили сторони самої людини, які складно відтворити: творчість та емпатію. На цьому будується освіта XXI століття. Творчість є джерелом усіх інновацій. Вона дозволяє людям адаптуватися течію і створювати мистецтво у всіх формах, чого не можуть досягти машини. Це робить її доданою вартістю, яку не можна порівняти з комп'ютерами.

Здатність ставитися до інших, розробляти рішення, що враховують широкий спектр емоцій, створюють унікальний контекст - ця навичка є ключем до якісного отримання знань і в подальшому - до успішної кар'єри майбутнього фахівця соціальної роботи.

Таким чином, сучасна цифрова освіта потребує майбутніх фахівців соціальної роботи, яким притаманні креативність, спритність, активність, навички вирішення проблем і вміння працювати в команді.

Список використаних джерел:

1. Дистанційна освіта в Україні [Електронний освітній ресурс] URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/distanczijna/>.
2. Концептуальні засади (версія 1.0) Першочергові сфери, ініціативи, проєкти «цифровізації» України до 2020 року Степан Кубів, Олена Мініч, Андрій Бірюков. ГО «ХайТек Офіс Україна», 2016. 90 с.
3. Концептуальні засади нової української школи [Електронний ресурс] URL:http://mon.gov.ua/activity/education/zag_alna-serednya/ua-sch2016/konczepczyia.html.
4. Положення про дистанційне навчання. / Наказ МОН № 466 від 25.04.13 року [Електронний ресурс] URL : http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/prin_t/.